Laura Bellini

Ми не мусимо заслуговувати на літо

Їм не обов'язково бути потрібними одне одному, щоб прагнути бути разом

Ми не мусимо заслуговувати на літо

Їм не обов'язково бути потрібними одне одному, щоб прагнути бути разом

Laura Bellini

ROMANS

ISBN: 9788384901946

ALL-IN Rafał Płonkowski

ЗМІСТ

INTRO 4
Розділ 1 - Умови, яких не було в договорі 13
Розділ 2 - Місця, до яких не веде жоден графік 26
Розділ 3 - Коли вітер змінює напрямок 39
Розділ 4 - Вечір без виправдань 49
Розділ 5 - Право відмовити 62
Розділ 6 - Мить, якої ми не планували 72
Розділ 7 - Те, що залишається після поцілунку 83
Розділ 8 - Люди, які знають нас по-справжньому 94
Розділ 9 - Ціна спільного ризику 104
Розділ 10 - Ми вже не випадковість 115
Розділ 11 - Ранок, який належав нам 127
Розділ 12 - Коли турбота стає тягарем 137
Розділ 13 - Не все продається 147
Розділ 14 - Речі, яких не можна обіцяти 157
Розділ 15 - Правда, якій не вистачає добрих намірів 167
Розділ 16 - Відстань, яка була нам потрібна 180
Розділ 17 - Те, що я обираю для себе 192
Розділ 18 - Вчинок, який нічого не вимагає 202
Розділ 19 - Усе, що нам більше не потрібно доводити 212
Розділ 20 - Літо, на яке не потрібно заслуговувати 222

INTRO

Першого червня я вирішила, що протягом усього літа не робитиму нічого, чого не зможу обґрунтувати в кошторисі.

Це звучало розумно. Принаймні доти, доки я не опинилася на причалі на Мазурах, тримаючи в одній руці телефон, у другій — теку з графіком, а під пахвою — фотоапарат, який уже десять років брала із собою в поїздки й майже ніколи не діставала з чохла.

Озеро Негоцін мало колір тьмяного срібла. Вітер гнав по воді довгі темні смуги, а десь за моєю спиною хтось завів човновий двигун. Пахло нагрітим деревом, мокрими мотузками й кавою з найближчої таверни. Була дев'ята сімнадцять. О дев'ятій тридцять я мала оглянути яхтову пристань, о десятій перевірити запропоновані місця для фотозйомок, а до полудня надіслати видавництву попередній перелік локацій.

Я все спланувала з ретельністю, з якою деякі жінки обирали весільну сукню.

Мені було сорок дев'ять років, за плечима я мала двоє невдалих стосунків і вельми успішну кар'єру редакторки фотоальбомів. У долю я вже не вірила, зате вірила в терміни здавання матеріалів.

Телефон завібрував.

— Ядвіго, тільки не кажи, що ти вже працюєш, — почула я голос своєї подруги Дороти.

— Я не працюю. Дивлюся на озеро.

— З електронною таблицею?

Я глянула на розгорнуту теку.

— Це графік.

— Тобто електронна таблиця, якій зробили елегантну обкладинку.

Дорота знала мене двадцять три роки. Вона була єдиною людиною, здатною одночасно розсмішити й роздратувати мене, не докладаючи до цього жодних зусиль.

— Я приїхала сюди робити альбом, а не переживати духовне переродження, — нагадала я.

— Ти приїхала на Мазури на шість тижнів. Можеш хоча б раз поснідати, не перевіряючи пошту.

— Я поснідала.

— Чим?

— Кавою.

Вона зітхнула так голосно, що я відсунула телефон від вуха.

— Ядзю, коли ти востаннє робила щось просто тому, що тобі цього хотілося?

Я подивилася на озеро. Біля берега погойдувався невеликий дерев'яний човен із білим бортом, на якому подекуди облупилася фарба. Хтось залишив на його лаві світлу лляну сорочку. На мить я уявила, як приємно було б сісти там із книжкою, зняти взуття й не дивитися на годинник.

— Я щойно купила новий об'єктив, — відповіла я.

— Для роботи.

— Я люблю свою роботу.

— Знаю. Я питаю про все інше.

Я не відразу знайшла відповідь, а таке зі мною траплялося вкрай рідко.

— Зателефоную ввечері, — пообіцяла я.

— Не обов'язково. Можеш просто провести вечір для себе.

Вона поклала слухавку, перш ніж я встигла заперечити.

Я сховала телефон і поправила ремінь сумки. У видавництві на мене чекали ще три проєкти, у Варшаві — квартира, де я вже кілька місяців навіть вазу не переставляла, а тут — шість тижнів роботи над альбомом про мазурські озера. Я збиралася створити книжку, яка не стане черговою збіркою листівкових заходів сонця. Хотіла показати ці місця через людей, які залишилися тут жити, через причали, які ремонтували щовесни, і човни, що зберігали сліди чужих історій.

Це була моя ідея. Мій проєкт. Перший за довгий час, у якому я справді могла вирішувати все сама.

Принаймні мені так здавалося.

— Пані Турек?

Я обернулася.

Чоловік, який стояв за кілька кроків від мене, був одягнений у темно-синю сорочку поло, світлі штани й старе зручне взуття. Його темне волосся перетинали сиві пасма, а на обличчі залишилися сліди років, проведених під сонцем. Йому могло бути трохи за п'ятдесят. В одній руці він тримав два стаканчики кави, а під пахвою — згорнуту карту.

Він не справляв враження людини, яку непокоїло те, що вона запізнилася на сім хвилин.

— Так. Ядвіга Турек.

— Вацлав Сова. Яхтова пристань «Під вітрилами».

Він простягнув мені один зі стаканчиків.

— Чорна, без цукру. Ваша асистентка сказала, що ви п'єте саме таку.

— У мене немає асистентки.

— Тоді я розмовляв із кимось дуже переконливим.

Лише за мить я зрозуміла, що йшлося про Марту, координаторку виробництва альбому.

Я взяла каву.

— Дякую. Нам варто почати з огляду причалів. У мене обмежений час для зйомок за потрібного освітлення.

Вацлав подивився на небо.

— Світла нам якраз вистачає.

— Я мала на увазі правильне світло.

— А це вже зовсім інша річ.

Він усміхнувся, але не так, як зазвичай усміхалися чоловіки, переконані, що кожна жінка тільки й чекає на комплімент. Його усмішка була спокійною, майже особистою. Наче щось його розвеселило, але він не збирався змушувати мене розділяти його веселощі.

— Перш ніж ми почнемо, — сказав він, — я хотів би вам дещо показати.

— Якщо це стосується альбому, будь ласка.

— Це стосується озера.

— Досить широке поняття.

— Зазвичай так і є.

Він обернувся й пішов до кінця причалу. Я могла відмовитися. Власне, мені слід було запитати, куди ми йдемо і скільки це триватиме. Натомість я рушила за ним, намагаючись не пролити каву на документи.

Він зупинився біля дерев'яного човна. Того самого, за яким я щойно спостерігала.

— Не надто фотогенічний, — зауважила я.

— Не все мусить бути фотогенічним.

Він присів навпочіпки й провів пальцями по вицвілій фарбі на борту.

— Цей човен належав моєму батькові. Протягом тридцяти років він виходив на ньому на воду щоранку. І не завжди мав куди плисти. Іноді повертався за годину з порожніми руками.

— Рибалка?

— Столяр. Рибалив він кепсько.

Я засміялася, перш ніж устигла подумати, чи доречно це.

Вацлав підвів голову.

— Коли я був молодшим, мені здавалося, що він марнує час. У нього були замовлення, неоплачені рахунки, будинок, який потребував ремонту. А він сидів на воді й дивився навколо.

— Можливо, йому це було потрібно.

— Тоді мені таке навіть на думку не спадало.

Він випростався. Якусь мить дивився в бік протилежного берега, де між деревами виднілися дахи будинків.

— А тепер я й сам не можу вийти на воду без конкретної причини, — зізнався він.

Я не відповіла. У цих словах було щось неприємно знайоме, хоча нас ніщо не пов'язувало, крім проєкту й ранкової кави.

— Чому ви мені це показуєте? — запитала я.

— Тому що, якщо ви фотографуватимете лише те, що гарне, вийде альбом, який можна купити на будь-якій заправці.

Він мав рацію. І це роздратувало мене більше, ніж мало б.

— Я не збираюся робити такий альбом.

— Тоді, можливо, ми порозуміємося.

Він подав мені карту. На її полях виднілися рукописні нотатки, назви заток і невеликих пристаней. Кілька місць були позначені червоним олівцем.

— Ось тут є дещо цікаве, — сказав він, показуючи на невелику затоку. — Але машиною туди не доїхати. Треба плисти.

— У мене вже заплановані маршрути.

— Я бачив.

— І що?

— Вони дуже розумні.

Він сказав це таким тоном, що я підозріливо на нього глянула.

— Здається, це перевага.

— Залежить від того, що саме ви шукаєте.

Мені раптом стало надто тепло в легкому жакеті. Я розстебнула ґудзик, хоча вітер з озера зовсім не вщух.

— Я шукаю хороші фотографії та справжні історії.

— Тоді дозвольте мені показати вам одну з них.

— Зараз?

— Зараз найкращий момент. За годину вітер зміниться.

Я поглянула на годинник. До десятої залишалося кілька хвилин. Опівдні на мене чекала розмова з фотографом, пізніше — зустріч із місцевим архівістом. Достатньо було просто сказати, що я не маю часу.

Вацлав мене не квапив. Поклав карту на лаву й допив каву, наче моє рішення ніяк не впливало на його день. Лише тоді я помітила телефон, що стирчав із кишені його штанів. Екран раз у раз засвічувався, а він щоразу повертав його до своєї долоні, ховаючи від очей. Він не виглядав людиною, у якої був вільний ранок.

— У вас теж є обов’язки, — зауважила я.

— Є.

— І все ж ви пропонуєте прогулянку.

— Я пропоную вам двадцять хвилин на воді. Обов’язки на нас зачекають.

Він глянув на мене, потім на карту.

— Хіба що ви волієте відразу повернутися до свого плану.

Це не був виклик. У його голосі я не почула навіть натяку на провокацію. Він просто залишив вибір за мною.

Саме це виявилося найважчим.

За останні роки я навчилася відмовляти людям, яким було щось від мене потрібно. Але не могла пригадати,

коли востаннє хтось пропонував мені щось приємне, нічого не вимагаючи натомість.

Вацлав простягнув руку, щоб забрати порожній стаканчик.

Я віддала йому стаканчик, але карту залишила собі.

— Двадцять хвилин, — сказала я. — І жодної імпровізації.

Він подивився на позначену затоку, а потім кивнув.

— Постараюся.

— Не надто переконливо.

— Не хотів би починати наше знайомство з обіцянки, якої не зможу дотриматися.

Уперше я роздивилася його по-справжньому уважно. У нього були зморшки навколо очей, руки людини, звиклої до праці, і голос, у якому не було поспіху. Він не намагався здаватися молодшим або цікавішим, ніж був насправді. І все ж я стояла на причалі, тримаючи його карту, і замість перевіряти наступні завдання думала про те, як звучав би цей голос, якби він вимовив моє ім'я без офіційного «пані».

Вацлав відв'язав човен і подивився на мене знизу.

— Пливете, Ядвіго?

Я ще могла повернутися до машини. До впорядкованих нотаток, надійних термінів і переконання, що кожна хороша річ повинна мати своє обґрунтування.

Натомість я зняла взуття, обережно ступила в човен і сіла навпроти нього.

Коли ми відштовхнулися від причалу, мої документи залишилися на березі, заховані в закритій сумці. Уперше за дуже довгий час я не потягнулася до телефону.

Я дивилася, як Вацлав береться за кермо, а вітер ворушить сиве волосся біля його скроні.

І мені спало на думку запитання, яке я не могла вписати до жодного графіка.

Чи змогла б я дозволити собі щось прекрасне, навіть якби перед тим не зробила нічого, щоб на це заслужити?

Розділ 1 - Умови, яких не було в договорі

Коли ми повернулися до яхтової пристані, мій графік уже втратив актуальність, а у фотоапараті було тридцять сім знімків, яких я взагалі не збиралася робити.

Найбільше дратувало те, що вони, найімовірніше, виявляться кращими за більшість запланованих.

Затока, до якої мене відвіз Вацлав, не могла похвалитися захопливими краєвидами. Там не було ані розкішних яхт, ані причалів, які так і просилися на обкладинку туристичного буклета. Натомість росли старі вільхи, коріння яких заходило у воду, наче пальці, занурені в прохолодну ванну, а серед очерету лежав самотній перевернутий човен. Вацлав розповів мені про чоловіка, який сорок років лагодив у цій затоці сіті, хоча вже давно не заробляв на життя рибальством.

Я запам'ятала не всі подробиці. Зате запам'ятала, як Вацлав замовкав, коли я фотографувала, і як умів чекати, не заглядаючи мені через плече.

Це було рідкісне вміння.

Більшість людей, із якими я працювала, хотіли негайно побачити результат. Вацлав, здавалося, розумів, що іноді зображенню потрібна мить, перш ніж людина вирішить, що саме вона побачила.

— Ми мали повернутися за двадцять хвилин, — нагадала я йому, коли він прив'язував човен.

— Ми повернулися.

— Через сорок шість.

— Ми не домовлялися, що я маю нагадувати вам про час.

Я подивилася на нього.

— Досить зручне тлумачення.

— Я керую яхтовою пристанню. Зручні тлумачення допомагають мені переживати розмови з власниками човнів.

Він подав мені руку, допомагаючи вийти на причал. Його долоня була теплою, шорсткою від роботи й помітно більшою за мою. Він відпустив її відразу, щойно я відновила рівновагу. Цей незначний жест видався мені важливішим, ніж мав би бути.

— А тепер перейдемо до конкретики, — оголосила я.

— Я побоювався, що ця мить настане.

— У мене є договір, бюджет і зобов'язання перед видавництвом.

— У мене теж є зобов'язання, пані Ядвіго.

Він сказав це спокійно, але щось у його голосі змінилося. Зникла невимушеність, яку я чула в човні.

Він провів мене до невеликої будівлі наприкінці набережної. На першому поверсі містилися офіс пристані, майстерня та кімната для персоналу. Дерев'яна веранда виходила на озеро, а біля її поручнів росли пеларгонії у старих металевих відрах.

Усередині пахло кавою, смолою й папером. На стінах висіли фотографії кількадесятирічної давнини. На них я бачила дерев'яні причали, рибальські човни й людей у товстих светрах, які стояли перед будівлями, що вже не існували. У кутку стояв великий письмовий стіл,

завалений документами, а поряд — вузька полиця з книжками про історію Мазур.

Я відразу відчула професійну зацікавленість.

— Звідки у вас ці фотографії?

— Частину я успадкував від батька. Решту приносять люди.

— Вони підписані?

— Не всі.

— Це має бути першим завданням.

Вацлав підняв брови.

— Ви ще навіть сісти не встигли.

— Хороші архівні матеріали швидко втрачають цінність, якщо ми не знаємо їхнього походження.

— Тоді прошу сідати. Поки вони не втратили решту цінності.

На столі чекали скляний графин із водою та два чисті келихи. Я сіла навпроти нього, відкрила ноутбук і розклала роздрукований план роботи.

Вацлав не потягнувся до комп'ютера. Приніс власний записник, товстий, у темно-коричневій шкіряній палітурці, із закладками, що стирчали між сторінками.

— Альбом матиме приблизно двісті сорок сторінок, — почала я. — Шість основних частин, поділених за характером озер і пов'язаних із ними місць. Я не хочу класичного путівника, але нам потрібна зрозуміла структура. Ваша пристань буде нашою базою, а ви — головним консультантом із місцевості.

— Я знаю, що написано в договорі.

— Тоді можемо перейти до термінів.

Я посунула до нього графік.

Він прочитав першу сторінку, потім другу. Не коментував. Його мовчання почало дратувати мене більше, ніж критика.

— Маєте якісь зауваження?

— Кілька.

— Слухаю.

— Ми не виходитимемо на воду щодня о шостій ранку. Не повеземо фотографа до всіх зазначених заток. І я не приводитиму людей перед об'єктив лише тому, що вони пасують до певного розділу.

Я подивилася на нього поверх окулярів.

— Це попередній план.

— Тоді добре, що ми розмовляємо на самому початку.

— Чому ми не можемо виходити на воду о шостій?

— Тому що в мене три човни, які треба відремонтувати до вихідних, двоє працівників на зміні й гості, які очікують від мене чогось більшого, ніж гарних історій.

— Ми можемо найняти додаткового шкіпера.

— Можемо. Але не до всіх місць вам буде потрібен шкіпер. Вам знадобиться хтось, кому люди захочуть розповісти свої історії.

Мені не сподобалося, що він знову мав рацію.

— Видавництво платить за ваш час, — нагадала я.

Вацлав закрив записник.

— Видавництво платить за мої знання та співпрацю. Воно не купує все моє життя.

Якусь мить ми чули лише рипіння дощок на веранді й далекий стукіт металевих деталей щогли.

Я не звикла до подібних розмов. За двадцять п'ять років роботи навчилася розпізнавати, хто серйозно ставиться до термінів, а хто використовує кожну нагоду, щоб їх уникнути. Вацлав не виглядав безвідповідальною людиною. Навпаки. Усе в його офісі свідчило про чоловіка, який одночасно тримав на собі надто багато справ.

— Чого ви, власне, очікуєте? — запитала я.

Він відкинувся на спинку стільця.

— Щоб ми не вдавали, ніби озеро — це декорація, а люди — реквізит.

— Я ніколи так не працюю.

— Я вам вірю. Але цей план виглядає так, ніби ми збираємося пропустити літо крізь машину й отримати готовий альбом.

Я зняла окуляри.

— Пане Вацлаве, цей план — результат шести тижнів підготовки.

— А я живу тут п'ятдесят три роки.

Він не підвищив голосу. Йому це було зовсім не потрібно.

Я відчула злість, тому що його досвід був саме тим, чого мені бракувало. Саме тому видавництво підписало з ним договір ще до мого приїзду на Мазури. Відмова від співпраці означала б втрату доступу до архівів, контактів і місць, яких не було на туристичних картах.

Але віддавати йому контроль над проєктом я не збиралася.

— Я не можу дозволити, щоб кожна зустріч залежала від погоди, настрою співрозмовника й вашого переконання, що саме сьогодні варто подивитися на воду.

На його обличчі з'явилася ледь помітна усмішка.

— Тобто ви визнаєте, що іноді варто?

— Не змінюймо тему.

— Я її не змінюю.

Якусь мить ми мовчки дивилися одне на одного. У нього були світлі сіро-блакитні очі, у яких я не помічала ні насмішки, ні нетерпіння. У них була уважність. Трохи незручна, наче він справді слухав усе, що я говорила, замість чекати своєї черги.

— Я дещо запропоную, — нарешті сказав він. — Два дні на тиждень визначимо чітко. Решту залишимо гнучкою. Найважливіші місця я покажу вам особисто. Для інших знайдемо людей. Але я не вмовлятиму нікого фотографуватися, якщо людина цього не захоче.

— Двох днів замало.

— Для початку.

— Мені потрібно щонайменше три.

— Два повні дні й один післяобідній час.

— Три повні.

— Пані Ядвіго, я керую підприємством.

— А я відповідаю за альбом, який має потрапити до друкарні до осені.

Вацлав подивився на мій графік, а потім на власний записник.

— Два повні дні, один післяобідній час і можливість додаткового виходу на воду, якщо погода буде винятково сприятливою. За умови, що ми попереджатимемо одне одного заздалегідь.

Я обміркувала пропозицію. Вона була розумною, хоча я не збиралася дарувати йому задоволення від моєї негайної згоди.

— Мені потрібна гарантія, що я не залишуся без матеріалів.

— А мені — що я не залишуся без пристані.

Я мимоволі усміхнулася.

— Ви складна людина.

— Ви теж не полегшуєте справи.

— Не часто чую таке звинувачення.

— Можливо, люди бояться вам це сказати.

Він промовив це так природно, що я по-справжньому розсміялася. Коротко, не замислюючись. Вацлав якусь мить спостерігав за мною, а потім теж усміхнувся.

Це була не усмішка переможця переговорів. Радше людини, яка відкрила щось цікаве.

Розмову перервав стукіт у двері.

До офісу зайшла жінка років сорока, з волоссям, недбало зібраним у пучок. На ній була робоча сорочка, а в руках вона тримала стос рахунків-фактур.

— Вацеку, телефонували із сервісу. Деталь до двигуна прийде тільки в п'ятницю.

— Знаю, Анко. Я розмовляв із ними вранці.

— То що робимо з бронюванням?

— Пересадимо людей на інший човен. Я їм зателефоную.

Жінка подивилася на мене.

— Вибач, я не знала, що в тебе зустріч.

— Це пані Ядвіга Турек. Ми разом готуємо альбом.

Ми привіталися. Виявилося, що Анна відповідала за бронювання й більшість адміністративних справ пристані.

— Добре, що хтось нарешті витягне його з офісу, — сказала вона. — Тільки не вірте, коли він стверджуватиме, що не має часу.

— Анко.

— Що? Останні вільні вихідні в тебе були, мабуть, ще в жовтні.

Вацлав подивився на неї з терплячістю людини, яка роками чула подібні зауваження.

— Я владнаю бронювання.

Анна вийшла, залишивши рахунки на столі.

Я помітила, що він відразу посунув їх ближче до себе, наче самі документи потребували його опіки.

— У вас є людина, яка може перебрати частину обов'язків, — сказала я.

— У мене дуже хороші працівники.

— Але все однаково проходить через вас.

— Це моя фірма.

У його словах не було гордості. Радше пояснення чогось очевидного.

Я не наполягала. Сама не любила, коли незнайомі люди після години спілкування намагалися влаштовувати моє життя.

Натомість я посунула до нього ноутбук.

— Гаразд. Зробімо щось корисне. Я покажу вам, якою уявляю першу частину альбому.

Я відкрила підготовлений макет. На екрані з'явилися великі фотографії озер, ескізи розташування сторінок і фрагменти текстів. Вацлав нахилився ближче. Я відчула легкий запах мила й дерева, який він приніс із собою з майстерні.

— Гарно, — сказав він.

— Мені не потрібні компліменти.

— Це добре, бо в мене є зауваження.

Він показав на одну з фотографій.

— Цього причалу вже немає.

Я насупилася.

— Знімок зроблено два роки тому.

— Його розібрали восени. Він був небезпечний.

Я пересунула зображення.

— Тоді нам потрібно замінити фотографію.

— Не обов'язково. Можна показати, що там було й чому воно зникло.

Я замовкла.

Це була саме та історія, яку я шукала. Не черговий ідеальний краєвид, а місце зі своїм минулим і наслідками плину часу.

— У вас є фотографії демонтажу?

— Є. І я знаю чоловіка, який будував цей причал разом із батьком.

Я відкрила записник.

— Прізвище?

— Спочатку скажіть, чи збираєтеся залишити трохи місця для історій, які не мають щасливого завершення.

Я подивилася на нього.

— Не все мусить добре закінчуватися, щоб бути вартим розповіді.

Вацлав якусь мить нічого не говорив.

— Тоді, здається, ми справді можемо створити разом щось хороше.

Я не знала, чому ці слова принесли мені більше задоволення, ніж комплімент щодо макета.

Ми працювали ще дві години. Змінили порядок перших локацій, узгодили спосіб зв'язку зі співрозмовниками й визначили дати трьох найважливіших виходів на воду. Вацлав назвав мені імена людей, до яких я сама, найімовірніше, ніколи б не дісталася. Я показала йому, як із їхніх історій могла б скластися цілісна розповідь.

Поступово ми перестали боротися одне з одним.

Але це не означало, що ми в усьому погоджувалися.

Коли я запропонувала наступного дня поїхати оглянути колишню рибальську пристань, Вацлав відмовився.

— Завтра не можу.

— Чому?

— Маю роботу.

— Я також.

— Тоді ми обоє будемо зайняті.

Я зітхнула.

— Ви справді не збираєтеся полегшувати мені цей проєкт.

— Я збираюся допомогти вам зробити хороший альбом. Це не обов'язково одне й те саме.

Я закрила ноутбук.

— А якщо я вирішу, що наша співпраця не працює?

Він сприйняв запитання без образи.

— Тоді скажете мені це прямо. І ми спробуємо знайти інше рішення.

— Ось так просто?

— А як інакше?

Я не мала відповіді.

Було щось дивовижно привабливе в чоловікові, який не намагався втримати мене за будь-яку ціну. Який умів установлювати межі без демонстрації сили й вислуховувати відмову без ображеної гордості.

Я підвелася, збираючи документи.

— Надішлю виправлений графік увечері.

— Завтра вранці буде достатньо.

— Волію зробити це сьогодні.

Вацлав уважно подивився на мене.

— Пані Ядвіго, вам не обов'язково перетворювати кожну годину на доказ того, що ви використали її як слід.

Я завмерла з текою в руках.

Він не сказав нічого образливого. Не знав мене достатньо добре, щоб навмисне торкнутися болючого

місця. І все ж я відчула себе так, ніби мене впіймали на чомусь, чого я не хотіла показувати.

— Мені не потрібні поради щодо організації власного часу, — відповіла я холодніше, ніж збиралася.

Вацлав кивнув.

— Ви маєте рацію. Перепрошую.

Він не виправдовувався. Не намагався перетворити своє зауваження на жарт.

Це лише посилило моє збентеження.

Біля дверей я обернулася ще раз.

— Дякую за сьогоднішню допомогу.

— Це було задоволення.

— Попри всі переговори?

— Особливо попри них.

Надворі сонце вже переміщувалося до західної частини неба. Пристань вирувала життям. Хтось чистив палубу яхти, діти бігали травою, а з таверни долинав запах смаженої риби.

Я пройшла кілька кроків і лише тоді зрозуміла, що залишила в офісі окуляри.

Повернулася по них.

Двері були прочинені. Вацлав стояв біля вікна й розмовляв телефоном.

— Ні, залиш це мені, — спокійно говорив він. — Я впораюся. У тебе сьогодні вихідний.

За мить додав:

— Мені не потрібен відпочинок. Мені потрібно, щоб усе працювало.